

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Avdelning 6

DOM
2023-11-14
Meddelad i Stockholm

Mål nr
14839-22

KLAGANDE

Resurs Bank Aktiebolag, 516401-0208

Ombud: Advokat Dan Hanqvist, advokat Carl Persson och biträdande jurist
Daniel Bjurbom

MOTPART

Finansinspektionen

ÖVERKLAGAT BESLUT

Finansinspektionens beslut 2022-06-21, se bilaga 1

SAKEN

Bank- och finansieringsrörelse

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet och upphäver Finansinspektionens
beslut.

BAKGRUND

Resurs Bank Aktiebolag (Resurs eller banken) har tillstånd att driva bankrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, LBF.

Finansinspektionen har under perioden juni – september 2019 undersökt vilka uppgifter som Resurs lagt till grund för sin kreditprovning i ett urval av 113 beviljade krediter mellan 80 000 och 400 000 kr. Urvalet har varierat utifrån låntagarnas ålder, inkomstnivå, geografiska hemvist och kreditkvalitet i övrigt.

Finansinspektionen beslutade den 21 juni 2022 att ge Resurs en anmärkning förenad med en sanktionsavgift på 50 miljoner kr. Beslutet motiverades med att Resurs inte grundat sin kreditprovning på tillräckliga uppgifter i enlighet med 12 § konsumentkreditlagen (2010:1846) och inte heller iakttagit god kreditgivningssed enligt 6 § samma lag. Finansinspektionen grundade denna bedömning på att Resurs har underlåtit att göra tillräckliga kontroller av den inkomstuppgift som konsumenterna lämnat samt inte inhämtat uppgifter om andra skulder än sådana som framgår av UC AB:s register och inte heller beaktat uppgifter om bolån eller konsumentens utgifter för boende, befintliga krediter och barn. De vidare skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

YRKANDEN M.M.

Resurs yrkar i första hand att Finansinspektionens beslut ska upphävas och i andra hand att sanktionsavgiften ska undanröjas. Som grund för sin talan anför banken i huvudsak följande. Finansinspektionens beslut vilar på en felaktig tolkning av begreppet tillräckliga uppgifter, som kommer från konsumentkreditdirektivet. Finansinspektionens tolkning innebär en detaljreglering som strider mot konsumentkreditdirektivets syfte och gör att kreditgivarens utrymme för att göra en skönsmässig bedömning blir obefintligt i förhållande till vissa uppgifter som då alltid måste ingå i en kreditprovning.

Bankens kreditprövning grundas på tillräckliga uppgifter och är baserad på vetenskap och beprövad erfarenhet. Kreditprövningen uppnår väl syftet med regleringen, vilket bl.a. visas av att banken har få inkassoärenden och låga kreditförluster. För det fall banken till någon del brustit i sin kreditprövning har denna brist inte varit så pass allvarlig att det motiverar påförande av en sanktionsavgift. Resurs har till stöd för sin talan kommit in med ett rättsutlåtande.

Finansinspektionen anser att överklagandet ska avslås och anför i huvudsak följande. Finansinspektionen har enbart prövat om Resurs kreditprövning har grundats på tillräckliga uppgifter i konsumentkreditlagens mening och inte kreditprövningsmodellen som sådan. Det är tydligt att Resurs inte har grundat sin kreditprövning på tillräckliga uppgifter. Banken har därmed åsidosatt konsumentkreditlagens bestämmelser. Finansinspektionen har i sitt beslut beaktat uttalanden från EU-domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet samt bevisbörda och beviskrav

Frågan i målet är om Resurs har grundat sina kreditprövningar på otillräckliga uppgifter vad gäller de i målet aktuella beviljade krediterna. Om så är fallet blir frågan om Finansinspektionen har haft skäl att påföra Resurs en anmärkning förenad med en sanktionsavgift på 50 miljoner kronor.

Målet avser ett ingripande från det allmänna mot en enskild i form av bl.a. en sanktionsavgift. När det gäller mål som rör ingripanden från det allmänna visar praxis att bevisbördan som huvudregel åvilar det allmänna dvs. myndigheten (jfr SOU 2010:29 s. 407). Det är således Finansinspektionen som har bevisbördan för att en överträdelse av aktuell lagstiftning har skett samt att förutsättningarna för en anmärkning och en sanktionsavgift är uppfyllda.

Det saknas bestämmelser i LBF och konsumentkreditlagen angående frågan om vilket beviskrav som ska tillämpas varför förvaltningsprocesslagen (1971:291) och allmänna förvaltningsrättsliga principer gäller. När det gäller beviskrav finns i förvaltningsprocessen inget för alla situationer gällande beviskrav utan detta varierar med hänsyn till sakens beskaffenhet (jfr HFD 2013 ref. 61). När det gäller vilket krav som bör ställas på bevisningen så är det i målet fråga bl.a. om en administrativ sanktionsavgift vilket är en ingripande åtgärd från det allmännas sida. Av rättssäkerhetsskäl bör beviskravet därför ställas högt. Å andra sidan måste beaktas att syftet med sanktionsavgiften är att bevaka allmänna intressen varför beviskravet inte ska ställas lika högt som för en fällande dom i ett brottmål (jfr RÅ 2006 ref. 7 och RÅ 1994 ref. 88). Kammarrätten i Göteborg har i ett mål om sanktionsavgift enligt nu aktuella bestämmelser uttalat att de omständigheter på vilka påföljden grundas ska kunna slås fast otvetydigt (se dom den 19 oktober 2016 i mål nr 529-16).

Rättslig reglering

Reglering av konsumentkreditmarknaden har inom EU skett genom bl.a. konsumentkreditdirektivet¹. Det är ett fullharmoniserande direktiv (se skäl 9 till direktivet). Svenska kreditgivare får alltså inte åläggas längre gående krav genom nationell lagstiftning än vad som följer av direktivet (jfr Bernitz & Kjellgren, Europarättens grunder, sjunde upplagan, 2022, s. 58). Att regleringen har skett genom en EU-rättsakt innebär även att nationella regler ska tolkas i ljuset av direktivet, dvs. det ska göras en direktivkonform tolkning (jfr Bernitz & Kjellgren s. 120 ff.). Syftet med direktivet är enligt dess artikel 1 att harmonisera vissa aspekter av medlemsstaternas lagar och andra författningar om kreditavtal för konsument. Bestämmelserna syftar dels till

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG.

att skapa ett tillräckligt gott konsumentskydd, dels bidra till en fungerande inre kreditmarknad inom EU (se skäl 7 och 8 till direktivet).

Den bestämmelse som aktualiseras i detta mål är direktivets artikel 8.1. Enligt denna artikel ska medlemsstaterna säkerställa att kreditgivaren innan kreditavtalet ingås gör en bedömning av konsumentens kreditvärdighet, på grundval av tillräckliga uppgifter som i förekommande fall erhållits från konsumenten och, när så är nödvändigt, på grundval av sökning i relevant databas. I skäl 26 till konsumentkreditdirektivet anges bl.a. följande. Särskilt på en expanderande kreditmarknad är det viktigt att kreditgivarna inte ägnar sig åt oansvarig utlåning eller ger krediter utan att dessförinnan bedöma kreditvärdigheten, och medlemsstaterna bör utföra den kontroll som är nödvändig för att undvika sådant beteende och de bör i sådana fall fastställa nödvändiga sanktioner mot kreditgivarna. Det bör åligga kreditgivarna att individuellt kontrollera konsumentens kreditvärdighet.

Den europeiska bankmyndigheten (EBA) har med stöd av bl.a. artikel 16 i förordning (EU) nr 1093/2010 utfärdat riktlinjer om kreditgivning och övervakning.² Riktlinjerna gäller från och med den 30 juni 2021. När en kredit omfattas av konsumentkreditdirektivet ska avsnitt 5 tillämpas på kreditgivare enligt definitionen i artikel 3 b) i detta direktiv.

Av punkt 84 och 85 i EBA:s riktlinjer framgår följande. Institut och kreditgivare bör ha tillräcklig, korrekt och aktuell information och uppgifter som är nödvändiga för att bedöma låntagarens kreditvärdighet och riskprofil innan ett låneavtal ingås. Vid kreditprovningen av konsumenter bör institut och kreditgivare ha tillgång till och använda information, med stöd av nödvändiga och lämpliga underlag, avseende åtminstone syftet med lånet för de låneprodukter där detta är relevant, låntagarens sysselsättning, källa till

² EBA:s riktlinjer om kreditgivning och övervakning (EBA/GL/2020/06).

återbetalningsförmåga, hushållets sammansättning och antalet personer i det, finansiella åtaganden och utgifter förknippade med dessa, återkommande utgifter, säkerheter (vid utlåning mot säkerhet) och övriga tekniker för riskreducering, såsom garantier, när sådana finns tillgängliga.

Konsumentkreditdirektivet har implementerats på svensk nationell nivå genom konsumentkreditlagen. I 6 § konsumentkreditlagen anges att näringsidkaren ska iaktta god kreditgivningssed och då ta till vara konsumentens intressen med tillbörlig omsorg och ge de förklaringar som konsumenten behöver. I specialmotiveringen till bestämmelsen (prop. 2009/10:242 s. 91) anges bl.a. att näringsidkaren ska ge konsumenten de förklaringar som denne behöver för att kunna avgöra om det aktuella kreditavtalet passar hans eller hennes behov och ekonomiska situation. Konsumenten kan behöva förklaringar för att exempelvis kunna beräkna alla kostnader för krediten.

Konsumentkreditdirektivets artikel 8.1 har sin motsvarighet i 12 § konsumentkreditlagen. Enligt 12 § konsumentkreditlagen ska en kreditprövning grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden. Krediten får beviljas endast om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt åtagande. I förarbetena till bestämmelsen (prop. 2009/10:242 s. 100) anges bl.a. följande. Med tillräckliga uppgifter avses att näringsidkaren måste samla in så många uppgifter att konsumentens betalningsförmåga för krediten i fråga kan bedömas med en hög grad av säkerhet. Näringsidkaren är i allmänhet skyldig att skaffa sig en helhetsbild av konsumentens ekonomiska situation. Uppgifterna ska normalt alltid omfatta konsumentens inkomster och övriga kreditåtaganden.

Vid tiden för Finansinspektionens undersökning gällde Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2014:11) om krediter i konsumentförhållanden. Av 2 kap. i dessa allmänna råd framgick bland annat att en kreditgivare i sin kreditprövning bör bedöma en konsumentens ekonomiska förutsättningar utifrån

hans eller hennes inkomster, tillgångar, utgifter och skulder samt eventuella borgensåtaganden. Dessa allmänna råd har numera ersatts av Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2021:29) om krediter i konsumentförhållanden. Finansinspektionen har i 2 kap. i dessa allmänna råd på ett mer detaljerat sätt angett vilka uppgifter som enligt Finansinspektionen bör ingå i underlaget för kreditprovningar enligt konsumentkreditlagen.

Om ett kreditinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt LBF eller andra författningar som reglerar institutets verksamhet får Finansinspektionen bl.a. meddela en anmärkning som, om överträdelsen inte är ringa, ska förenas med en sanktionsavgift som ska fastställas till det högsta av tio procent av kreditinstitutets omsättning eller, i förekommande fall, motsvarande omsättning på koncernnivå närmast föregående räkenskapsår, två gånger den vinst som institutet gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller ett belopp motsvarande fem miljoner euro. Detta följer av 15 kap. 1 och 7-8 §§ LBF.

Förvaltningsrättens bedömning

Tillräckliga uppgifter

Resurs anser att banken har grundat sin kreditprovning på tillräckliga uppgifter och anför bl.a. följande. Finansinspektionens bedömning begränsar det utrymme för skönsmässig bedömning vid kreditprovning som följer av konsumentkreditreglernas utformning och praxis från EU-domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen. De uppgifter som Finansinspektionen anser att banken ska beakta vid sin kreditprovning medför inte en mer tillförlitlig kreditprovning än den kreditprovningensmodell som banken tagit fram och använt sig av. Bankens kreditmodell ger upphov till små kreditförluster och få inkassoärenden.

Resurs har beskrivit sin kreditprövning på i huvudsak följande sätt. I ett första skede samlar banken in vissa obligatoriska uppgifter för kunden såsom lånebelopp, önskad avbetalningstid, syftet med lånet, civilstånd, antal barn under 18 år, boendeform, inkomst, boendekostnad och kostnader för övriga lån exklusive bolån. I nästa steg kontrollerar banken om kunden tidigare har ansökt om kredit hos banken och hur mycket kredit som redan har beviljats och hur kunden skött sina åtaganden. Därefter hämtar banken in uppgifter om kunden från UC, såsom taxerad inkomst, eventuella betalningsanmärkningar, civilstånd och information om andra krediter. I nästa steg använder banken olika scoringmodeller för att ge varje kund ett scoringvärde. Modellerna bygger på historiska och verifierade data och är framtagna med metoder som är förankrade i akademi och forskning. Scoringvärdet utgör ett mått på kundens kreditrisk. I nästa steg görs en skuldkvotsberäkning som ger det högsta belopp som banken är villig att bevilja kunden. Detta görs för att undvika överskuldsättning. Därefter kontrolleras kundens uppgivna inkomst mot den som framgår av information hämtad från UC. Vid avvikelser mellan uppgiven och taxerad inkomst på mer än 30 procent har i regel ansökan avslagits. Om kunden uppfyller alla de kriterier som Resurs ställer upp och bedöms ha förmåga att återbetala lånet enligt Resurs vetenskapligt förankrade och beprövade kreditprövningsmodell godkänns ansökan.

Finansinspektionen anser att Resurs har grundat sin kreditprövning på otillräckliga uppgifter genom att använda sig av bristfälliga uppgifter om konsumenters skuldsituation, bortsett från centrala uppgifter om konsumenterna personliga förhållanden samt underlåtit att göra tillräckliga kontroller av de inkomstuppgifter som konsumenter lämnat.

Finansinspektionen för fram bl.a. följande. *Finansinspektionen* har tolkat 12 § konsumentkreditlagen med beaktande av praxis från EU-domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen. Det finns uppgifter om den enskilde konsumenten som behöver beaktas i kreditprövningen när det gäller krediter som uppgår till mellan 80 000 och 400 000 kr för att kravet på tillräckliga uppgifter ska vara

uppfyllt. Det är uppenbart att utgifter för boende, befintliga krediter och barn är av stor betydelse för att bedöma om en konsument har ekonomiska förutsättningar för att fullgöra vad denne åtagit sig enligt ett kreditavtal. Vidare är uppgifter om bolån central för att kreditgivaren ska kunna få en helhetsbild av konsumentens ekonomiska förhållanden och kunna bedöma hur sårbar konsumenten är för exempelvis förändringar när det gäller ränteläget eller bostadspriserna. Det är därför mycket angeläget att banken beaktar både storleken på, och utgifterna för, befintliga bolån i sin kreditprövning. Nivån på inkassoärenden och kreditförluster är inte det bästa sättet att utvärdera en kreditprövningsmodell. Avtalsenliga betalningar och låga förluster är inte ett bevis för att banken gör kreditprövningar som uppfyller konsumentkreditlagens krav.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

Förvaltningsrätten konstaterar att bestämmelserna om kreditgivning till konsumenter inte på ett uttömmande sätt anger vilka uppgifter som kreditgivaren ska lägga till grund för sin bedömning av konsumentens kreditvärdighet. Regleringen innebär att kreditgivaren har ett utrymme att skönsmässigt bedöma om de tillgängliga uppgifterna är tillräckliga för att bedöma konsumentens kreditvärdighet. Kreditgivaren har att i varje enskilt fall och med beaktande av omständigheterna i det fallet bedöma om uppgifterna är tillräckliga (se EU-domstolens avgörande *CA Consumer Finance SA*, C-449/13, EU:C:2014:2464, p. 36-37). Omständigheter som kan ha relevans vid bedömningen av vad som utgör tillräckliga uppgifter i det enskilda fallet är omständigheterna under vilka kreditgivning sker, kreditbeloppets storlek, konsumentens personliga förhållanden samt eventuella kreditförluster och antal inkassoärenden som kreditgivningen ger upphov till (se HFD 2017 ref. 64).

Det skönsmässiga utrymme som kreditgivare har kan, med beaktande konsumentkreditregelverkets konsumentskyddande syfte, dock inte anses

obegränsat (jfr EU-domstolens avgörande Schyns, C-58/18, p. 40 och prop. 2018/18:72 s. 36 och skäl 9 till direktivet). Omständigheter som enligt praxis talar för att en kreditgivare har gått utöver detta skönsmässiga utrymme, och som tillsynsmyndigheten vid sin undersökning bör beakta, är bl.a. att kreditprövningen ger upphov till ett högre antal inkassoärenden och omfattande kreditförluster samt att bedömningsunderlaget är uppenbart bristfälligt i relation till storleken på krediten. Förvaltningsrätten anser således att även det faktiska utfallet av en kreditgivares kreditprövning bör beaktas vid frågan om konsumentkreditlagens krav på tillräckliga uppgifter är uppfyllt (jfr uttalandena i HFD 2017 ref. 64).

Det kan konstateras att de i målet aktuella krediterna överstiger de som omfattades av prövningen i HFD 2017 ref. 64. Likaså har syftet med nu aktuella krediter inte varit att finansiera köp av några produkter som Resurs tillhandahåller. Även om sakomständigheterna i refererade avgöranden inte fullt ut motsvarar dem som är aktuella i förevarande mål måste de generella uttalanden som görs av domstolarna kunna beaktas på motsvarande sätt som gäller för andra vägledande avgöranden.

Enligt förvaltningsrättens mening har Resurs på ett utförligt sätt beskrivit sin kreditprövningsrutin och förklarat att den är framtagen utifrån de faktorer som statistiskt sett påverkar konsumentens återbetalningsförmåga.

Förvaltningsrätten anser att annat inte är visat än att Resurs rutin ger förutsättningar för en kreditprövning som baseras på omfattande verifierad information om konsumentens ekonomiska förhållanden. Förvaltningsrätten konstaterar vidare att banken redovisat få inkassoärenden och små kreditförluster. Mot denna bakgrund är det enligt förvaltningsrättens bedömning inte visat något annat än att de uppgifter som legat till grund för kreditprövningar varit tillräckliga för att med hög grad av säkerhet kunna bedöma konsumentens ekonomiska förutsättningar att fullgöra sina åtaganden enligt kreditavtalet. Vad Finansinspektionen anfört om att Resurs har behövt

beakta ytterligare uppgifter om konsumenterna för att uppnå till lagens krav på tillräckliga uppgifter medför inte någon annan bedömning.

Sammantaget anser förvaltningsrätten att Finansinspektionen inte haft fog för att påföra Resurs en anmärkning med en sanktionsavgift. Överklagandet ska därför bifallas och Finansinspektionens beslut upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

Minnaliisa Lundblad

Rådman

Nämndemännen Hanna Gordon Tornesjö, Christina Linderholm och Maria Åström har också deltagit i avgörandet.

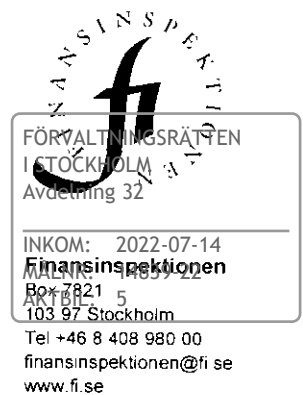
Niclas Lundgren har varit föredragande.

2022-06-21

Beslut

Resurs Bank Aktiebolag
genom styrelsens ordförande
Box 22209
250 24 Helsingborg

FI dnr 20-1558
Delgivning nr 1

Anmärkning och sanktionsavgift

Finansinspektionens beslut (att meddelas den 22 juni 2022 kl. 8.00)

1. Finansinspektionen ger Resurs Bank Aktiebolag (516401-0208) en anmärkning.

(15 kap. 1 § lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse)

2. Resurs Bank Aktiebolag ska betala en sanktionsavgift på 50 000 000 kronor.

(15 kap. 7 § lagen om bank- och finansieringsrörelse)

Hur man överklagar, *se bilaga.*

Sammanfattning

Resurs Bank Aktiebolag (Resurs eller banken) har tillstånd att driva bankrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Finansinspektionen har undersökt om Resurs vid sin kreditprövning har uppfyllt kraven i 6 och 12 §§ konsumentkreditlagen (2010:1846). Undersökningen omfattar beviljade krediter som konsumenter hade ansökt om under perioden juni–september 2019. Kreditbeloppen uppgick till mellan 80 000 och 400 000 kronor.

Finansinspektionens undersökning visar att Resurs har brustit i sin kreditprövning. Banken har använt sig av bristfälliga uppgifter om konsumenternas skuldsituation genom att bland annat helt bortse från eventuella bolån. Dessutom har banken bortsett från vissa för konsumenterna centrala utgifter och underlåtit att göra tillräckliga kontroller av den inkomstuppgift som konsumenten lämnat. Finansinspektionen bedömer därmed att Resurs kreditprövning inte har grundats på tillräckliga uppgifter om konsumenternas ekonomiska förhållanden och att banken brutit mot 12 § konsumentkreditlagen. Härigenom har banken inte heller iakttagit god kreditgivningssed enligt 6 § samma lag.

De konstaterade överträdelserna har varit sådana att Finansinspektionen bedömer att det finns skäl att ingripa mot Resurs. Överträdelserna är inte så allvarliga att det finns anledning att överväga att återkalla bankens tillstånd eller att meddela banken en varning. Finansinspektionen ger därför Resurs en anmärkning, som ska förenas med en sanktionsavgift på 50 miljoner kronor.

1 Bakgrund

1.1 Bankens verksamhet

Resurs Bank Aktiebolag (Resurs eller banken) har Finansinspektionens tillstånd att driva bankrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (LBF). Bankens utlåning till allmänheten uppgick den 31 december 2021 till cirka 33,4 miljarder kronor och bestod huvudsakligen av utlåning till konsumenter. År 2021 var bankens omsättning cirka 3,5 miljarder kronor.

Resurs, som är ett helägt dotterbolag till Resurs Holding AB, har filialer i Norge, Danmark och Finland. Banken driver även gränsöverskridande inlåningsverksamhet i Tyskland. Koncernen hade år 2021 en omsättning på cirka 3,5 miljarder kronor.

1.2 Ärendet

Finansinspektionen inledde den 29 januari 2020 en undersökning av Resurs för att kontrollera om banken vid sin kreditprövning uppfyllde kraven i 6 och 12 §§ konsumentkreditlagen (2010:1846).

Undersökningen omfattar beviljade krediter på 80 000 kronor eller mer som konsumenter hade ansökt om under perioden juni–september 2019. Inom ramen för undersökningen har Finansinspektionen haft möten med banken och tagit del av det skriftliga underlag som låg till grund för 113 beviljade kreditansökningar.

Urvalet har varierat utifrån låntagarnas ålder, inkomstnivå, geografiska hemvist och kreditkvalitet i övrigt.

Resurs har fått yttra sig över Finansinspektionens iakttagelser och preliminära bedömningar samt över inspektionens övervägande att ingripa mot banken.

2 Finansinspektionens iakttagelser och bedömning

2.1 Inledning

Finansinspektionen har undersökt vilka uppgifter som låg till grund för Resurs kreditprövning i ett urval av beviljade krediter som konsumenter hade ansökt om under perioden juni–september 2019. Kreditbeloppen uppgick till mellan 80 000 och 400 000 kronor.

Kreditansökningarna har gjorts antingen på Resurs webbplats eller genom låneförmedlare. Vilka uppgifter som efterfrågades berodde på om ansökan gjordes på webbplatsen eller via låneförmedlare. I det sistnämnda fallet berodde det också på vilken låneförmedlare som anlätades.

Resurs kreditprövningsprocess har i stor utsträckning varit automatiserad. Banken har inledningsvis gjort en kontroll av att vissa grundläggande krav var uppfyllda. Kontrollen avsåg till exempel ålder, förekomsten av betalningsanmärkningar och skuldsaldo hos Kronofogdemyndigheten. Därefter har banken gjort en så kallad kreditscoring enligt en av tre scoremodeller. Modellerna har beräknat sannolikheten för att konsumenten skulle vara 90 dagar sen med sin betalning tolv månader från det att krediten utbetalats. Scoremodellerna har innehållit bland annat variablerna ålder, inkomst och boendeform. Variablerna har tilldelats olika värden och vikt baserat på bland annat uppgifter om den sökande. De har vägts samman och påverkat möjligheten att få lån hos banken. Resurs har även med hjälp av en så kallad skuldkvotsmodell beräknat en gräns för hur mycket den sökande får låna. I vissa fall har även en kompletterande kontroll av sakförhållanden gjorts manuellt.

När det gäller konsumenternas skuldsituation är det ostridigt att Resurs bara har beaktat krediter som framgick av de uppgifter som Resurs hämtade in från kreditupplysningsföretaget UC AB (UC) och att de uppgifterna inte omfattade eventuella bolån. Likaså är det ostridigt att banken i sin kreditprövning inte har beaktat konsumenternas utgifter för boende, befintliga krediter eller barn. Vidare har banken, för krediter som inte översteg 150 000 kronor, accepterat att det fanns skillnader mellan den inkomst som konsumenten uppgav och den fastställda förvärvsinkomsten på upp till 30 procent utan att några ytterligare

kontrollåtgärder vidtagits. Så länge skillnaden inte översteg 30 procent har banken använt konsumentens inkomstuppgift, oavsett om den visade en högre eller lägre inkomst än den fastställda förvärvsinkomsten.

Det som Finansinspektionen ska ta ställning till i det nu aktuella ärendet är om Resurs härigenom har brustit i sin kreditprövning.

2.2 Rättsliga utgångspunkter

För att upprätthålla ett högt konsumentskydd och undvika överskuldssättning ställs det krav på att en näringsidkare gör en kreditprövning innan denne ingår ett kreditavtal med en konsument. Bestämmelser om detta finns i 12 § konsumentkreditlagen. I denna paragraf anges att näringsidkaren ska pröva om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra vad han eller hon åtar sig enligt kreditavtalet. Det framgår också att kreditprövningen ska grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden och att krediten får beviljas endast om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt åtagande. Reglerna är en precisering, och en följd av det krav på näringsidkaren att iaktta god kreditgivningssed, som gäller enligt 6 § konsumentkreditlagen.

Kravet i 12 § första stycket konsumentkreditlagen på att kreditprövningen ska grundas på tillräckliga uppgifter kommer från artikel 8.1 i direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG (konsumentkreditdirektivet). I förarbetena till bestämmelsen anger regeringen vad som närmare ligger i kravet på att kreditgivaren ska grunda kreditprövningen på tillräckliga uppgifter (prop. 2009/10:242 s. 100). Kravet innebär att kreditgivaren måste samla in så många uppgifter att konsumentens betalningsförmåga för krediten i fråga kan bedömas med en hög grad av säkerhet. Av förarbetena framgår också att kreditgivaren i allmänhet är skyldig att skaffa sig en helhetsbild av konsumentens ekonomiska situation samt att uppgifterna normalt alltid ska omfatta konsumentens inkomster och övriga kreditåtaganden.

Frågan vad som avses med tillräckliga uppgifter enligt artikel 8.1 har prövats av EU-domstolen i en dom från 2014 (CA Consumer Finance SA, C-449/13). Målet handlade om huruvida en kreditgivare kan anses ha bedömt konsumentens kreditvärdighet på grundval av tillräckliga uppgifter när kreditprövningen har grundats på uppgifter som konsumenten har lämnat själv utan att de har verifierats mot andra uppgifter. Domstolen uttalade bland annat att konsumentkreditdirektivets ordalydelse ger kreditgivaren ett utrymme för skönmässig bedömning när denne ska avgöra om de tillgängliga uppgifterna är

tillräckliga som dokumentation för konsumentens kreditvärdighet och om de måste stämmas av mot andra uppgifter. Enligt domstolen ska kreditgivaren, i varje enskilt fall och med beaktande av de särskilda omständigheterna i det fallet, bedöma om uppgifterna är tillräckliga för att bedöma konsumentens kreditvärdighet. Huruvida uppgifterna är tillräckliga kan variera beroende på omständigheterna vid kreditavtalets ingående, konsumentens personliga förhållanden och kreditbeloppet.

Även Högsta förvaltningsdomstolen har prövat frågan om vad som avses med tillräckliga uppgifter (HFD 2017 ref. 64). I målet var frågan om ett bolag som i sin kreditprövningsprocess i ett första steg beaktade bolagets kännedom om kunden och kontrollerade att denne inte tidigare hade spärrats för kredit eller fått avslag på en kreditansökan. I nästa steg fastställde ett externt företag ett så kallat scoringvärde för kunden. Scoringvärdet grundades på uppgifter från offentliga register och bolagets egen databas. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade inledningsvis att bedömningen av om de tillgängliga uppgifterna är tillräckliga ska göras utifrån de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet.

Bedömningen kan variera beroende på bland annat omständigheterna när kreditavtalet ingås och kreditbeloppets storlek. Vidare angav domstolen att det faktum att bolaget i fråga inte hade hämtat in information direkt från den enskilda kunden inte i sig innebar att kreditprövningen grundades på otillräckliga uppgifter. Domstolen bedömde också att bolagets rutiner, bland annat den i målet aktuella scoremodellen, innebar att kreditprövningen måste anses grunda sig på tillräckliga uppgifter. Den bedömningen gjordes mot bakgrund av att krediterna avsåg köp av bolagets egna produkter, att utgifterna för produkterna var av sådant slag som ingår i konsumenters normala levnadskostnader (kläder och hygienartiklar), att krediterna gällde låga belopp (från 1 500 kronor och stegvis upp till en högsta kreditgräns på 10 000 kronor) och att kreditgivaren hade små kreditförluster och få inkassoärenden.

Vid tiden för inspektionens undersökning gällde Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2014:11) om krediter i konsumentförhållanden (Finansinspektionens allmänna råd). Av 2 kap. i dessa allmänna råd framgick bland annat att en kreditgivare i sin kreditprövning bör bedöma en konsuments ekonomiska förutsättningar utifrån hans eller hennes inkomster, tillgångar, utgifter och skulder samt eventuella borgensåtaganden. Dessa allmänna råd har numera upphävts och ersatts med nya.¹

¹ De allmänna råden ersattes den 1 november 2021 av Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2021:29) om krediter i konsumentförhållanden.

2.3 Kreditprövningen har inte grundats på tillräckliga uppgifter

Frågan som Finansinspektionen prövar i detta ärende är om Resurs har grundat sina kreditprövningar på tillräckliga uppgifter när det gäller de beviljade krediterna som Finansinspektionen har granskat.

För att konsumentkreditlagens bestämmelser om kreditprövning ska få avsedd effekt och bidra till att minska överskuldssättningen bland konsumenter, krävs det att kreditgivare i sin dagliga verksamhet lever upp till kravet på att göra ordentliga kreditprövningar som är inriktade på den enskilde konsumentens ekonomiska förutsättningar att fullgöra kreditavtalet. Sådana kreditprövningar kräver normalt att kreditgivaren skaffar sig en helhetsbild av konsumentens ekonomiska situation (se prop. 2009/10:242 s. 100). Som framgår av de ovan nämnda domarna från EU-domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen ska dock bedömningen av vad som är tillräckliga uppgifter göras utifrån de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet. Kreditgivaren har alltså ett utrymme att skönsmässigt bedöma vilka uppgifter som behöver användas i kreditprövningen. Det som har betydelse för den bedömningen är bland annat kreditbeloppets storlek.

Resurs anför att banken har använt tillräckliga uppgifter i sin kreditprövning och att den ovan nämnda domen från Högsta förvaltningsdomstolen ger stöd för den slutsatsen. Enligt banken är domen ett prejudikat för vad som gäller i allmänhet, det vill säga även under andra omständigheter än de som rådde i det fall som domstolen prövade. Banken pekar även på att Högsta förvaltningsdomstolen festslog att den omständigheten att kreditgivaren inte hämtade in information direkt från konsumenten inte i sig innebar att kreditprövningen grundades på otillräckliga uppgifter samt att domstolen fann att en scoremodell grundades på tillräckliga uppgifter. Resurs framhåller också att banken vid tiden för undersökningen hade låga kreditförluster och få inkassoärenden.

Det är korrekt att Högsta förvaltningsdomstolens dom är prejudicerande. Till skillnad från Resurs anser dock Finansinspektionen att det både genom den domen och EU-domstolens dom står klart att omständigheterna i varje enskilt fall har betydelse för bedömningen av vad som är tillräckliga uppgifter och vilka uppgifter som behöver kontrolleras. Det faktum att uppgifterna i det mål som prövades av Högsta förvaltningsdomstolen ansågs vara tillräckliga innebär alltså inte nödvändigtvis att motsvarande mängd uppgifter kan anses tillräckliga för den typ av och storlek på krediter som omfattades av den aktuella undersökningen (det vill säga krediter som uppgår till mellan 80 000 och 400 000 kronor).

De förhållanden som prövades av Högsta förvaltningsdomstolen skiljer sig i avgörande delar från omständigheterna i nu aktuellt ärende. Domstolen grundade sin bedömning på att det var fråga om låga krediter (som beviljades stegvis från 1 500 kronor upp till maximalt 10 000 kronor), att de togs för att köpa bolagets egna produkter (bland annat kläder och hygienartiklar) och att utgifterna för produkterna var av det slag som ingår i konsumenters normala levnadskostnader. Krediterna som Resurs beviljade avser betydligt högre belopp och saknar den koppling till kreditgivarens egna produkter och normala levnadskostnader som de krediter som prövades av Högsta förvaltningsdomstolen hade. Detta har enligt Finansinspektionen stor betydelse för vilka slutsatser som ska dras av domstolens uttalanden. Enligt Finansinspektionen är det tydligt att domen medger att högre krav ställs på de kreditprövningar som nu är aktuella.

Resurs invänder att banken hade låga kreditförluster och få inkassoärenden. Invändningen motiverar ingen annan bedömning i fråga om krav på kreditprövningen. Kreditprövningen ska utgå från 12 § konsumentkreditlagen och det skydd för den enskilde konsumenten som regleringen syftar till att upprätthålla. Enbart den omständigheten att ett bolag har låga kreditförluster eller få inkassoärenden kan därmed inte tas till intäkt för att kreditprövningen har uppfyllt lagens krav. En enskild konsument kan till exempel ha tvingats att ta andra lån eller leva under existensminimum för att fullgöra sina åtaganden.

Resurs gör även gällande att förarbetena till de lagbestämmelser som genomför konsumentkreditdirektivet samt Finansinspektionens allmänna råd om tillämpningen av de bestämmelserna endast har begränsad, om ens någon, betydelse när det handlar om att tolka de aktuella lagbestämmelserna.

Finansinspektionen anser att bestämmelserna om kreditprövning i konsumentkreditlagen ska tolkas direktivkonformt, det vill säga i ljuset av konsumentkreditdirektivets ordalydelse och syfte. Vid en sådan tolkning är naturligtvis avgöranden från EU-domstolen av central betydelse. Den omständigheten att en lagbestämmelse som genomför en bestämmelse i ett direktiv ska tolkas direktivkonformt innebär dock inte att de svenska förarbetena till lagbestämmelsen inte bör eller kan tillmätas någon betydelse vid tillämpningen. En annan sak är att förarbetsuttalanden inte bör tillmätas en avgörande betydelse om de inte är förenliga med en sådan tolkning (se till exempel NJA 2012 s. 975). I förevarande fall finns inte någon sådan motsättning. De uttalanden som har gjorts i förarbetena till 12 § konsumentkreditlagen – och som det hänvisas till ovan – ligger helt i linje med såväl direktivbestämmelsens (artikel 8) ordalydelse som det syfte som bestämmelsen är avsedd att uppnå. Detta gäller även för de allmänna råd som Finansinspektionen beslutat om och som gällde under

undersökningsperioden. Sammantaget anser Finansinspektionen att Resurs invändning om att förarbeten och allmänna råd inte ska tillmätas någon betydelse vid bedömningen av vad som utgör tillräckliga uppgifter saknar grund.

Uppgifter om konsumentens skuldsituation

Av undersökningen framgår att Resurs i sin kreditprövning inte beaktade andra skulder än de som framgick av uppgifterna som banken hämtade in från UC.

Resurs anför att kreditgivaren enligt rättspraxis har ett utrymme att göra en skönsmässig bedömning av vad som är tillräckliga uppgifter, och även av vilka uppgifter som måste kontrolleras. Vidare framhåller banken att UC:s register innehåller cirka 98 procent av samtliga blancokrediter och att dessa uppgifter är betydligt mer tillförlitliga än uppgifter som hämtas in direkt från konsumenten. Enligt banken måste det därför i detta avseende anses tillräckligt att använda uppgifterna i UC.

Finansinspektionen konstaterar att UC:s register inte är heltäckande. Där finns bara krediter från de kreditgivare som samarbetar med och rapporterar till UC. Flera företag som tillhandahåller så kallade högkostnadskrediter till konsumenter, där den effektiva räntan uppgår till referensräntan plus 30 procentenheter, samarbetar inte med UC. Registret omfattar inte heller till exempel statliga fordringar som skatteskulder och skulder till Centrala Studiestödsnämnden² (CSN) eller till företag som driver verksamhet utan krav på tillstånd, bland annat företag i handeln och mobiloperatörer. Inte heller ingår skulder mellan privatpersoner eller skulder som har överlåtit till inkassobolag. Dessutom har eventuella bolån, som finns i UC:s register, inte ingått i de uppgifter som Resurs har hämtat in från UC.

Som Resurs anför har en kreditgivare ett utrymme att skönsmässigt bedöma vad som är tillräckliga uppgifter. Det framgår tydligt av ovan nämnda domar. Av samma domar framgår dock även att det skönsmässiga utrymmet påverkas av bland annat kreditbeloppets storlek. Som anges ovan anser Finansinspektionen att det vid den typ av krediter som det nu är fråga om – med belopp på mellan 80 000 och 400 000 kronor – måste ställas högre krav på kreditprövningen än vid den typ av ringa krediter som prövades av Högsta förvaltningsdomstolen. När det gäller sådana krediter som nu är aktuella måste kreditgivaren skapa sig en välgrundad helhetsbild av konsumentens skuldsituation för att kunna bedöma om han eller hon har ekonomiska förutsättningar att betala tillbaka krediten enligt avtalet (jfr prop. 2009/10:242 s. 100).

² Numera kan skulder till CSN köpas till som en tilläggstjänst.

När Resurs i sin kreditprövning bara har använt sig av vissa uppgifter från UC:s register är risken uppenbar att flera skuldåtaganden som konsumenten har inte beaktas. Det står klart att bolån och de skulder som inte återfinns i UC:s register kan uppgå till avsevärda belopp. Att endast använda de uppgifter som finns i UC:s register, och dessutom bortse från bolån, kan mot denna bakgrund inte anses tillräckligt vid den typ av krediter som det nu är fråga om. Resurs har härigenom på ett tydligt sätt brutit mot 12 § konsumentkreditlagen.

Uppgifter om konsumentens utgifter för boende, krediter och barn

Av undersökningen framgår att Resurs vid kreditprövningen inte heller har tagit hänsyn till vad konsumenten hade för utgifter för boende, befintliga krediter och barn. Inga uppgifter om sådana löpande utgifter har alltså ingått i kreditprövningen. När en konsument ansökte om en kredit hos Resurs uppmanades dock denne att uppge sina utgifter för boende och för befintliga krediter samt hur många barn under 18 år som denne har. Flera av låneförmedlarna som bolaget anlitat har också begärt in uppgifter om antalet barn under 18 år från konsumenten.

Resurs bestrider inte att konsumenternas utgifter för boende, befintliga krediter och barn inte beaktas i kreditprövningen, men anser ändå att banken använder tillräckliga uppgifter för att kunna bedöma en konsuments återbetalningsförmåga. Banken menar att dess kreditprövningsmodell har stöd i vetenskap och beprövad erfarenhet. Om fler uppgifter skulle användas skulle modellen, enligt banken, inte längre fungera.

Som framgår av detta beslut ifrågasätter inte Finansinspektionen att en kreditgivare har utrymme att göra en skönsmässig bedömning av vilka uppgifter som behövs för att göra en kreditprövning. Utrymmet påverkas emellertid av vilka krediter som lämnas. Som Finansinspektionen redan har framhållit handlar det här om krediter på mellan 80 000 och 400 000 kronor. För att en kreditprövning ska anses grundad på tillräckliga uppgifter krävs att kreditgivaren samlar in så många uppgifter att konsumentens betalningsförmåga kan bedömas med en hög grad av säkerhet (se avsnitt 2.2). Det är enligt Finansinspektionen uppenbart att utgifter för boende, befintliga krediter och barn är av stor betydelse för att bedöma betalningsförmågan när det handlar om så höga kreditbelopp som i detta fall.

Det faktum att Resurs har valt att inte alls beakta dessa utgifter i sin kreditprövning utgör därmed en brist och en överträdelse av 12 § konsumentkreditlagen. Det är i detta sammanhang särskilt anmärkvärt att banken har begärt in uppgifter från konsumenten om dennes utgifter för boende och för befintliga krediter samt antal barn under 18 år, men aktivt valt att bortse från dem i sin

kreditprövning. För den enskilda konsumenten måste det ha framstått som att banken skulle beakta dessa uppgifter i kreditprövningen.

Kontroll av inkomstuppgifter

Av undersökningen framgår att Resurs hämtade in både en inkomstuppgift från konsumenten och en uppgift om konsumentens fastställda förvärvsinkomst från UC. För krediter som inte översteg 150 000 kronor accepterade banken skillnader mellan de båda uppgifterna på upp till 30 procent utan att vidta några ytterligare kontrollåtgärder. I stället använde banken konsumentens inkomstuppgift i kreditprövningen, oavsett om den visade en lägre eller högre inkomst än den fastställda förvärvsinkomsten.

Resurs bestrider att bankens sätt att kontrollera inkomstuppgifterna innebär att kreditprövningen inte skulle ha grundats på tillräckliga uppgifter. Banken framhåller att en kreditgivare enligt rättspraxis har utrymme att göra en skönsmässig bedömning av om de uppgifter som används i kreditprövningen ska kontrolleras. Eftersom bankens kreditprövningsmodell har stöd i vetenskap och beprövad erfarenhet saknas det enligt banken fog att kräva att dessa uppgifter kontrolleras ytterligare.

En central utgångspunkt för en ordentlig kreditprövning är att de uppgifter som en kreditgivare använder är tillförlitliga. När det gäller uppgifter om inkomst framgår det av förarbetena till konsumentkreditlagen att konsumentens uppgifter alltid bör kontrolleras, till exempel med en aktuell kreditupplysning (prop. 2009/10:242 s. 100). I Resurs fall har banken i och för sig hämtat in uppgifter både direkt från konsumenten och från UC. Även om det har varit stora avvikelser mellan uppgifterna, har banken dock – när det gäller krediter upp till 150 000 kronor – använt den uppgivna inkomsten utan att göra någon ytterligare kontroll av uppgiftens riktighet. Detta oavsett om den uppgivna inkomsten varit högre eller lägre än den fastställda förvärvsinkomsten.

Enligt Finansinspektionen har Resurs agerande inneburit en klar risk för att banken använt sig av en felaktig inkomstuppgift i kreditprövningen, med de konsekvenser som detta har kunnat få för bedömningen av konsumentens återbetalningsförmåga. Det förhållandet att Resurs inte har vidtagit några ytterligare kontroller vid så stora skillnader som upp till 30 procent innebär enligt inspektionen att banken inte har grundat sin kreditprövning på tillräckliga uppgifter. Detta gäller även med beaktande av det skönsmässiga utrymme som en kreditgivare har. Resurs har därmed även i detta avseende brutit mot 12 § konsumentkreditlagen.

Bedömningen strider inte mot proportionalitetsprincipen

Resurs anför att de krav som Finansinspektionen ställer strider mot den EU-rättsliga proportionalitetsprincipen. Denna innebär sammanfattningsvis att en myndighets åtgärder ska vara ändamålsenliga, nödvändiga och proportionerliga. Resurs menar att bankens kreditprövningsmodell är tillförlitlig när det gäller att bedöma konsumentens återbetalningsförmåga, och att det därför inte skulle vara förenligt med proportionalitetsprincipen att kräva att fler uppgifter används och att ytterligare kontroller görs.

Finansinspektionen gör en annan bedömning än Resurs. De uppgifter som Resurs inte beaktar i sin kreditprövning är helt centrala för bedömningen av en konsuments betalningsförmåga när det handlar om så höga kreditbelopp som i detta ärende. Om inte uppgifterna beaktas i kreditprövningen riskerar därför det konsumentskyddande syftet med reglerna att inte uppnås. Detsamma gäller om en bank inte i tillräcklig utsträckning kontrollerar uppgifter om en konsuments inkomst när de uppgifter som har hämtats in skiljer sig åt avsevärt. Enligt Finansinspektionens uppfattning strider inte inspektionens bedömning mot proportionalitetsprincipen.

Sammantagen bedömning

Mot bakgrund av vad som redogjorts för ovan, gör Finansinspektionen den sammantagna bedömningen att Resurs kreditprövning inte har grundats på tillräckliga uppgifter om de enskilda konsumenternas ekonomiska förhållanden. Banken har alltså, genom att använda bristfälliga uppgifter om konsumenternas skuldsituation, genom att inte beakta ett antal centrala utgifter för konsumenterna och genom att underlåta att göra tillräckliga kontroller av konsumenternas inkomstuppgifter, brutit mot 12 § konsumentkreditlagen. Härigenom har banken inte heller iakttagit god kreditgivningssed enligt 6 § samma lag.

3 Överväganden om ingripande

3.1 Tillämpliga bestämmelser

Av 55 § första stycket konsumentkreditlagen följer att det är Finansinspektionen som har tillsyn över att Resurs följer bestämmelserna om kreditprövning i lagen. Bestämmelserna om ingripande finns i LBF.

Av 15 kap. 1 § LBF framgår bland annat att Finansinspektionen ska ingripa om ett kreditinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt den lagen, andra författningar som reglerar institutets verksamhet eller enligt interna instruktioner som har sin grund i författningar som reglerar institutets verksamhet. Inspektionen

kan ingripa genom att förelägga ett institut att vidta rättelse eller genom att ge institutet en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig ska kreditinstitutets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, en varning meddelas.

Av 15 kap. 1 b § första stycket framgår att Finansinspektionen vid valet av sanktion ska ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått. Särskild hänsyn ska tas till överträdelsens art, överträdelsens konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet, skador som uppstått och graden av ansvar.

I 15 kap. 1 b § andra stycket anges att Finansinspektionen får avstå från ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om kreditinstitutet gör rättelse eller om den fysiska personen verkat för att institutet gör rättelse eller om någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot institutet och dessa åtgärder bedöms tillräckliga.

Av 15 kap. 1 c § första stycket framgår att det, utöver det som anges i 1 b §, i försvärande riktning ska beaktas om kreditinstitutet tidigare har begått en överträdelse. Vid denna bedömning bör särskild vikt fästas vid om överträdelserna är likartade och den tid som har gått mellan de olika överträdelserna.

Enligt 15 kap. 1 c § andra stycket ska det i förmildrande riktning beaktas om institutet i väsentlig mån genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning, och institutet snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av Finansinspektionen.

Finansinspektionen får enligt 15 kap. 7 § förena en anmärkning eller varning med en sanktionsavgift.

I 15 kap. 8 § första stycket anges gränserna för storleken på en sanktionsavgift. Sanktionsavgiften ska fastställas till lägst 5 000 kronor högst det högsta av

1. tio procent av kreditinstitutets omsättning eller, i förekommande fall, motsvarande omsättning på koncernnivå närmast föregående räkenskapsår,
2. två gånger den vinst som institutet gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller
3. ett belopp motsvarande fem miljoner euro

Avgiften får inte vara så stor att institutet därefter inte uppfyller kraven enligt 6 kap. 1 §, det vill säga avgiften får inte vara så stor att institutets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras.

När sanktionsavgiften fastställs ska, enligt 15 kap. 9 §, särskild hänsyn tas till sådana omständigheter som anges i 1 b § och 1 c § samt till institutets finansiella ställning och, om det går att fastställa, till den vinst som institutet har gjort till följd av regelöverträdelsen.

3.2 Bankens inställning

Resurs anser att banken grundar sin kreditprövning på tillräckliga uppgifter och att det därför skulle strida mot legalitetsprincipen om Finansinspektionen ingriper. Resurs anför även att för det fall banken inte anses ha efterlevt 12 § konsumentkreditlagen bör endast en anmärkning eller ett föreläggande anses vara ett proportionerligt ingripande. Banken hänvisar särskilt till de åtgärder som banken avser att vidta eller har vidtagit.

Resurs kommer att höja inkomstkravet för en kreditansökan från 100 000 kronor till 140 000 kronor. Banken kommer också att kontrollera den inkomst som konsumenten uppger om skillnaden mellan den uppgivna och den fastställda förvärvsinkomsten överstiger 15 procent.

Resurs kommer att begära in uppgift om barn över 17 år som konsumenten har underhållsskyldighet för. Banken kommer vidare att begära att låneförmedlarna inhämtar samma uppgifter om konsumentens boendekostnad som banken efterfrågar på sin webbplats.

Banken har också infört en kompletterande kvar-att-leva-på-kalkyl (KALP) för beräkning av konsumentens återbetalningsförmåga. Beräkningen tar hänsyn till civilstånd och hushållets sammansättning. I kalkylen ingår bland annat uppgifter om inkomst, boendekostnad, kostnad för befintliga krediter, kostnad för sökt kredit samt övriga levnadskostnader.

Slutligen kommer banken att uppdatera sin skuldkvotsmodell så att konsumenter med en lägre inkomst och sämre återbetalningsförmåga enligt scoremodellen kommer att få en lägre skuldkvot och därmed beviljas lägre krediter.

3.3 Överträdelserna kräver ingripande

Finansinspektionens undersökning visar att Resurs inte har grundat sin kreditprövning på tillräckliga uppgifter och att banken därmed har åsidosatt sina

skyldigheter enligt 6 och 12 §§ konsumentkreditlagen. Överträdelserna kan inte bedömas som ringa.

Resurs anför att ett ingripande mot banken skulle strida mot legalitetsprincipen. Bankens invändning saknar grund. Av undersökningen framgår att Resurs har underlåtit att beakta helt centrala uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden för krediter som kunnat uppgå till så höga belopp som 400 000 kronor. Banken har även för krediter som uppgått till något lägre, men ändå höga, belopp accepterat stora avvikelser mellan den inkomst som konsumenten uppgett och den fastställda förvärvsinkomsten utan att några ytterligare kontrollåtgärder vidtagits. Det är enligt Finansinspektionen tydligt att det inte är förenligt med lag och förarbeten, och att denna bedömning ligger i linje med EU-domstolens och Högsta förvaltningsdomstolens domar, som båda pekar på betydelsen av kreditbeloppens storlek. Som framhållits tidigare uppvisar de ringa krediter som var föremål för Högsta förvaltningsdomstolens prövning få, eller inga, likheter med de krediter som prövas i detta ärende.

Det faktum att Resurs numera har vidtagit, och planerar att vidta, åtgärder för att komma till rätta med flera av bristerna innebär – mot bakgrund av överträdelsernas art och omfattning – inte att Finansinspektionen bör avstå från att ingripa mot banken.

Sammanfattningsvis anser Finansinspektionen att det finns skäl att ingripa mot Resurs.

3.4 Val av ingripande

Vid valet av ingripande ska Finansinspektionen bland annat ta hänsyn till hur allvarliga överträdelserna har varit och hur länge de har pågått. Särskild hänsyn ska tas till överträdelsernas art, deras konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet, skador som har uppstått och graden av ansvar.

Resurs har uteslutit uppgifter som, vid den typ av krediter som nu är aktuella, har varit helt centrala för kreditprövningen. Banken har även brustit i sin kontroll av konsumenternas inkomstuppgifter. Därmed har Resurs på ett klart och tydligt sätt överträtt konsumentkreditlagen. Med tanke på att det främsta syftet med konsumentkreditlagens regler om kreditprövning är att skydda konsumenten från att beviljas krediter som denne inte har förutsättningar att betala tillbaka finns det skäl att se strängt på bristerna.

Vid en bedömning av överträdelsernas allvar måste dock en helhetsbedömning göras. Vid graderingen av allvaret bör då beaktas att Finansinspektionen inte har

undersökt i vilken utsträckning några faktiska skador har uppstått för Resurs kunder, även om det står klart att bristerna har inneburit klara risker för över-skuldsättning. Det bör vid denna bedömning också beaktas att Finansinspektionen inte heller har funnit att överträdelserna har lett till några konkreta eller potentiella effekter på det finansiella systemet. Finansinspektionen konstaterar därför vid en sammantagen bedömning att överträdelserna inte är allvarliga i den mening som avses i 15 kap. 1 § andra stycket LBF. Detta gäller även med beaktande av att Finansinspektionen i september 2016 beslutade att ge Resurs en anmärkning i förening med en sanktionsavgift för överträdelser av kapitaltäckningsregelverket.

Det är därför inte aktuellt att återkalla Resurs tillstånd eller att meddela banken en varning. Sanktionen bör i stället stanna vid en anmärkning i förening med en sanktionsavgift.

Utan att det påverkar valet av ingripande finns det omständigheter i ärendet som särskilt påverkar sanktionsavgiftens storlek i sänkande riktning. Dessa behandlas närmare nedan.

3.5 Sanktionsavgiftens storlek

Det är inte möjligt att fastställa vilken vinst som har gjorts till följd av regelöverträdelserna. Ett tak för sanktionsavgiften som bestäms utifrån omsättning kommer att överstiga ett belopp motsvarande fem miljoner euro. Taket för sanktionsavgiften ska därmed bestämmas utifrån omsättningen. Eftersom Resurs ingår i en koncern ska taket för sanktionsavgiften dock inte bestämmas utifrån bankens omsättning, utan utifrån motsvarande omsättning på koncernnivå. Under räkenskapsåret 2021 var denna omsättning cirka 3,5 miljarder kronor. Eftersom taket för sanktionsavgiften är tio procent av koncernens omsättning för närmast föregående räkenskapsår är det högsta beloppet som sanktionsavgiften kan fastställas till drygt 350 miljoner kronor.

Sanktionsavgiftens storlek ska vara proportionerlig och spegla allvaret i överträdelserna. När Finansinspektionen bestämmer storleken på en sanktionsavgift ska inspektionen ta särskild hänsyn till bland annat de omständigheter som beaktas vid valet av sanktion, bankens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som institutet har gjort till följd av regelöverträdelserna. Vidare får avgiften inte vara så stor att institutet därefter inte uppfyller soliditets- och likviditetskraven.

Vilken vinst som har gjorts till följd av regelöverträdelserna är som nämnts inte möjligt att fastställa. Finansinspektionen har i föregående avsnitt redogjort för

inspektionens bedömning av överträdelserna. De omständigheter som har tagits upp där när det gäller val av ingripande bör också beaktas när inspektionen bestämmer sanktionsavgiftens storlek.

Resurs hänvisar även till att banken har gjort rättelser. Finansinspektionen vill framhålla att rättelser långt ifrån alltid kan ses som en förmildrande omständighet. Det ligger närmast i sakens natur att rättelser förväntas och ska vidtas för att uppnå regelefterlevnad. Betydelsen av rättelserna måste därför sättas i relation till vilka brister som har konstaterats och vilken grad av ansvar som föreligger i det enskilda fallet. Med det sagt konstaterar Finansinspektionen att omständigheterna i detta ärende är sådana att det finns skäl att i viss utsträckning beakta det förhållandet att Resurs har vidtagit, och planerar att vidta, åtgärder för att komma till rätta med flera av de brister som inspektionen har påtalat. Ytterligare en omständighet som verkar i sänkande riktning är att handläggningen av ärendet har dragit ut på tiden utan att Resurs har orsakat fördröjningen.

Som angetts kan sanktionsavgiften som högst uppgå till drygt 350 miljoner kronor. Med hänsyn till Resurs finansiella ställning och de omständigheter som i övrigt ska beaktas när sanktionsavgiften bestäms anser Finansinspektionen att överträdelserna svarar mot en sanktionsavgift på 50 miljoner kronor. Denna sanktionsavgift är väl avvägd och proportionerlig. Den är inte så stor att Resurs på grund av avgiften inte uppfyller bankens soliditets- och likviditetskrav enligt 6 kap. 1 § LBF.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Finansinspektionen när beslutet har vunnit laga kraft.

FINANSINSPEKTIONEN

Sven-Erik Österberg
Styrelseordförande

Ulrika Båth Bertram
Senior jurist
Bankrätt

Beslut i detta ärende har fattats av Finansinspektionens styrelse (Sven-Erik Österberg, ordförande, Maria Bredberg Pettersson, Peter Englund, Astri Muren, Stefan Nyström, Mats Walberg, Charlotte Zackari och Erik Thedéen, generaldirektör) efter föredragning av den seniora juristen Ulrika Båth Bertram. I den slutliga handläggningen av ärendet har även chefsjuristen Eric Leijonram, avdelningscheferna Linda Löfgren och Martina Jäderlund, den biträdande avdelningschefen Christer Furustedt och den seniora riskexperten Therese Rosén deltagit.

Bilaga – Hur man överklagar

Kopia: Resurs Bank Aktiebolags verkställande direktör

Delgivningskvitto

FI dnr 20-1558
Delgivning nr 1

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Rubrik

Handling:

Beslut om anmärkning och sanktionsavgift till Resurs Bank Aktiebolag meddelat den 22 juni 2022.

Jag har idag, i egenskap av behörig firmatecknare, tagit emot handlingen.

.....
Datum Namnteckning
.....
Namnförtydligande
.....
Eventuellt ny adress
.....
.....
.....
.....

Genom att skriva under delgivningskvittot bekräftar du bara att du har tagit emot handlingen. Det är inte ett bevis på att du godkänner innehållet i den. Det är viktigt att du skickar tillbaka kvittot till Finansinspektionen så fort som möjligt. Om du inte gör det kan vi delge dig på annat sätt, till exempel genom en stämmingsman.

Använd det bifogade kuvertet för att skicka tillbaka kvittot utan kostnad.

Glöm inte att ange vilket datum du tog emot handlingen.

Hur man överklagar

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 Stockholm, eller till finansinspektionen@fi.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets nummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Finansinspektionen inom tre veckor från den dag ni fått del av beslutet.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Finansinspektionen att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.